

Světová ekonomika

2005 mohlo podepsat smlouvu o přistoupení. Proces konvergence je podporován makroekonomickým vývojem: poměrně výrazným růstem, klesající inflací a dílčím zlepšením zahraničního obchodu. Nicméně je rumunský hrubý domácí produkt na obyvatele měřený kupní silou na pouhých 24 % průměru EU (takže mezi nastávajícími kandidáty členství EU je na jednom z posledních míst, před Bulharskem a Tureckem). Rozpočet na rok 2003 plánoval deficit ve výši 2,5 % HDP. Vzhledem k parlamentním volbám na podzim roku 2004 lze v tom roce počítat s jeho dalším zvýšením.

Turecko, jediný asijský stát, jenž je kandidátem EU, se vyznačuje ekonomickým i politickým kolísáním. Po krátkých obdobích hospodářského oživení následovaly závažné krize, po nichž musela přijít stabilizační opatření. Turecko zejména v krizových situacích zůstávalo odkázáno na podporu Mezinárodního měnového fondu, popř. USA. To se ukázalo i po zahájení amerického tažení proti Iráku na jaře roku 2003. V domnění, že jeho postavení je nenahraditelné, vyjednávalo Turecko s USA o finanční pomoci, avšak po protažovaném jednání neuspělo a namísto úvěrových záruk ve výši 28 miliard USD se mu dostalo výpomoci jenom ve formě jedné miliardy. K obsluze svých domácích i zahraničních dluhů však Turecko v roce 2003 potřebovalo 21 miliard USD. Na ucpání této finanční díry se vláda snažila dosáhnout rozpočtového přebytku, ale i tak se musela obrátit na mezinárodní finanční trhy, aby získala 5 miliard USD.

Míra inflace poklesla v roce 2003 na 18,4 % – údaj, který experti považují za konec 28letého období nevládnuté inflace. Turecko splnilo slib daný MMF, že sníží do konce roku 2003 tuto míru na 20 % jako jednu z podmínek pro čerpání půjčky ve výši 16 miliard dolarů. Export za první pololetí stoupl o 34,6 % na 21,69 miliardy USD. Do konce roku 2003 byla prognózována hodnota 43,5 miliardy dolarů, nicméně při rychlejším tempu dovozu byl deficit obchodní bilance odhadován na 7,4 miliardy USD. Po výrazném růstu HDP v prvním čtvrtletí ve výši 8 % byla celoroční míra odhadována na 3,6 %.

Zahraniční dluh dosahuje 150 miliard dolarů, což představuje 85 % HDP. Aby napomohla splácení dluhu, odhodlala se ústřední banka ke snížení úrokových sazeb, přičemž by zlevnění peněz přispělo k urychlenému hospodářskému tempu. Vzhledem ke striktním kritériím pro vstup do Evropské unie je málo pravděpodobné, že by je Turecko brzy splnilo a stalo se tak v nejbližší budoucnosti členem.

Ekonomika Srbska a Černé Hory se jen s velkými potížemi vzpamatovává z politického a hospodářského otřesu (a otřesu politického po zavraždění ministerského předsedy Djindjiče). Přes tři roky výrazného růstu – 5,5 % v roce 2001, 3,5 % v roce 2002 a 4,5 % v roce 2003 – nedosáhlo hospodářství stále ještě úrovně let osmdesátých. Nicméně během tří let se podařilo zvládnout inflaci, jež v roce 2003 nepřesáhla 9 %. Podle údajů ústřední banky se nezaměstnanost zastavila zhruba na 28 % a do roku 2005 se má dále snížit na 25 %. Skutečná nezaměstnanost je ovšem skrytá – zaměstnanci restrukturalizovaných státních podniků jsou s částečnou mzdou na »dovolené«. Daří se zato »šedé ekonomice«, jejíž podíl na HDP je odhadován na 40–50 % hrubého domácího produktu. Přímé zahraniční investice, jež by kromě kapitálu přinesly i nová pracovní místa, jsou velmi nízké. Srbsko a Černá Hora tak mají před sebou dlouhou a velmi těžkou cestu k plné »normalizaci«.

Ukrajina se mohla za rok 2003 ohlédnout jako za ekonomicky úspěšným obdobím. Značná dynamika stavebnictví a zpracovatelského průmyslu pomohla růstu HDP o víc než 5 %. Investice v prvním čtvrtletí stouply o celých 23 %. Reálné mzdy se tak mohly v téže období zvýšit o 15,1 %. Přes nevýraznou světovou konjunkturu stoupla hodnota vývozu v prvních pěti měsících v přepočtu na USD o 28 %. Důvodem sice rostl ještě rychleji než vývoz, nicméně saldo zahraničního obchodu ve výši 1,082 mil. USD překonalo rok předcházející.

Spotřebitelské ceny stouply o 5,5 % (v roce předešlém o 0,8 %) hlavně kvůli špatné úrodě obilí, kte-